

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Digitala verktyg i svenskundervisningen

En kvalitativ studie kring lärares användning av digitala verktyg i svenskundervisningen samt hur användningen av digitala verktyg upplevs påverka elevers motivation till lärande

KURS: Examensarbete II, 4-6 , 15 hp

PROGRAM: Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans åk 4-6

FÖRFATTARE: Amanda Zaar

HANDLEDARE: Anne-Sofie Strand

EXAMINATOR: Jenny Malmqvist

TERMIN: VT17

SAMMANFATTNING

Amanda Zaar

Digitala verktyg i svenskundervisningen

En kvalitativ studie kring lärares användning av digitala verktyg i svenskundervisningen samt hur användningen av digitala verktyg upplevs påverka elevers motivation till lärande

Antal sidor: 32

Syftet med studien är att undersöka hur lärare beskriver att de använder digitala verktyg i svenskundervisningen samt hur lärarna upplever att elevernas motivation till lärande påverkas vid arbete med digitala verktyg i undervisningen. Studien har utgångspunkt i en kvalitativ fenomenologisk forskningsansats. Insamling av data har skett genom en enkätundersökning på Internet vilken besvarats av verksamma lärare i grundskolans årskurs 4-6 som undervisar i ämnet svenska och använder sig av digitala verktyg i undervisningen varje dag. Resultatet visar en tydlig bild av att digitala verktyg används på flertalet olika sätt i svenskundervisningen. Främst används digitala verktyg i undervisningen till arbete med olika texter men också till att exempelvis blogga, visa filmer och ge feedback på elevarbeten. Resultatet visar även att lärarna upplever att användningen av digitala verktyg påverkar elevernas motivation till lärande mestadels positivt. En respondent beskriver exempelvis att datorn bidrar till att textbearbetning blir enklare vilket gör att eleverna blir mer motiverade till att göra om och ändra. Det enda fall då elevers motivation till lärande har upplevts som negativ kan kopplas till att digitala verktyg använts som särskilt stöd i undervisningen och respondenten beskriver att elevernas känsla av att vara utpekade är främsta anledningen.

Sökord: digitala verktyg, motivation, IKT, svenskundervisning

ABSTRACT

Amanda Zaar

Digital tools in teaching the subject of Swedish

A qualitative study of teachers' use of digital tools in the subject of Swedish and how the use of digital tools is perceived to influence pupils' motivation for learning

Number of pages: 32

The purpose of the study is to examine how teachers describe their use of digital tools in teaching the subject of Swedish and how the teachers' perceive that pupils' motivation for learning is affected when working with digital tools in the classroom. The study is based on a qualitative phenomenological research approach. The collection of data has been done through a questionnaire on the Internet, which was answered by teachers that work in elementary school grades 4-6, teaching the subject of Swedish, and using digital tools in their every day teaching. The result clearly shows that digital tools are used in several different ways in the subject of Swedish. Mostly, digital tools are used when working with different types of texts, but also for example to blog, show films and to give feedback on pupils' work. The result also shows that digital tools have a mainly positive impact on the pupils' motivation. For example, one respondent describes that the computer contribute to easier text editing, which makes the pupils more motivated to redo and change in their work. The one case, when pupils' motivation for learning has been perceived as negative can be linked to the use of digital tools as special support in teaching and the respondent describes that the pupils' sense of being singled out is the main reason.

Keywords: digital tools, motivation, ICT, teaching the subject of Swedish

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1 Inledning	1
2 Syfte och frågeställningar	4
2.1 Syfte	4
2.2 Frågeställningar	4
3 Bakgrund	1
3.1 Digitaliseringen av den svenska skolan	1
3.2 Digital kompetens och skolans styrdokument	2
3.3 IKT i ämnet svenska i grundskolans årskurs 4-6	3
3.4 Elevers motivation till lärande	3
3.4.1 IT i undervisningen i relation till elevers motivation till lärande	4
3.5 Lärares digitala kompetens	5
4 Metod	6
4.1 Forskningsansats	6
4.2 Val av metod för materialinsamling	7
4.3 Kriterier för inklusion	9
4.4 Urval	10
4.5 Genomförande	11
4.6 Materialanalys	11
4.7 Forskningsetiska aspekter	12
4.8 Tillförlitlighet av studien	13
5 Resultat	16
5.1 Lärarnas beskrivningar av hur de använder sig av digitala verktyg i svenskundervisningen	16
5.2 Lärarnas upplevelser av hur elevernas motivation till lärande påverkas då de får använda sig av digitala verktyg i svenskundervisningen	18
5.3 Sammanfattning av studiens resultat	19
6 Diskussion	21
6.1 Metoddiskussion	21
6.2 Resultatdiskussion	23
6.3 Studiens bidrag samt förslag på vidare forskningsfrågor	27
7 Referenser	29
Bilaga 1	33
Bilaga 2	35
Bilaga 3	36

1 Inledning

Under de senaste åren har samhället digitaliserats på många områden. Detta förutsätter kunskap för att inte skapa ett stort utanförskap. Digitaliseringen har bidragit till att våra vanor förändrats. Vi kan exempelvis handla, ta del av oändliga mängder information, knyta kontakter världen över och gå till läkaren via datorn. Vi talar om att vi gör detta online.

Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda sig av modern teknik som ett verktyg för kunskapsökande, kommunikation, skapande och lärande. Vidare ansvarar skolan för att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna orientera sig i en komplex verklighet med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt, vilket redogörs för i *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lgr11* (Skolverket, 2011b). Detta innebär att skolan har ett ansvar för att varje elev erhåller digital kompetens, det vill säga förmågan att använda sig av modern teknik. Skolan ska ligga i framkant och anpassa undervisningen för att förbereda eleverna att möta och verka i ett samhälle i ständig teknisk utveckling (Skollag, 2010:800; Skolverket, 2011b).

I kursplanen för ämnet svenska i *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lgr11* (Skolverket, 2011b) redogörs för att undervisningen bland annat ska behandla informationssökning i några olika medier och källor, exempelvis via sökmotorer på Internet. Därmed återfinns även behovet av digital kompetens och användningen av IKT¹ i svenskundervisningen. Behovet av att integrera digitala verktyg² finns även då annat centralt innehåll, exempelvis att kombinera ord, bild och ljud i webbtexter, ska behandlas i svenskundervisningen (Skolverket, 2011b).

Enligt Avdelningen för skolutveckling (2016) är användningen av IKT i svenska skolan ändå förhållandevis låg. Detta trots hög tillgång på teknik i skolor (Avdelningen för skolutveckling, 2016) samt att det finns belägg för att användning av digitala verktyg i undervisningen ger positiva resultat när det gäller barns ökade motivation att lära (Livingstone, 2012; Myndigheten för skolutveckling, 2007). Det låga IKT-användandet kan ifrågasättas då regeringen och Skolverket förespråkar att skolan ligga i framkant

¹ Samlingsbegrepp för informations- och kommunikationsteknik.

² Exempelvis dator, surfplatta, mobiltelefon och smartboard.

gällande IT³-användandet i undervisningen (Näringsdepartementet, 2011; Skolverket, 2011b) samt i förhållande till Skollagens (2010:800) bestämmelse att de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning ska användas av skolan. Anledningen till detta enligt Avdelningen för skolutveckling (2016) förhållandevis låga IKT-användandet, kan vara att cirka tre av tio lärare anser sig ha behov av kompetensutveckling inom grundläggande datorkunskap och dessutom efterfrågar mer än varannan lärare mer kunskap om hur IT kan användas som pedagogiskt redskap enligt en rapport från Skolverket (2013a).

På uppdrag av regeringen har en nationell strategi för digitaliseringen av skolväsendet utarbetats (Avdelningen för skolutveckling, 2016). Denna strategi syftar till att alla elever ska utveckla en adekvat digital kompetens till 2022. Detta förutsätter att digitala verktygen finnas tillgängliga i skolan och i skolverksamheten över lag samt att de finns tillgängliga för arbete i och utanför skolan. Att den digitala kompetensen stärks hos lärare är också en förutsättning. Målet är att skolväsendet ska präglas av att digitaliseringens möjligheter utnyttjas, att verksamheten effektiviseras samt bidra till en ökad måluppfyllelse bland eleverna (Avdelningen för skolutveckling, 2016).

Det finns dock varningsklockor kopplade till det ökande användandet av teknik. I en rapport från OECD (2015) redogörs för samband mellan hög IT-användning i skolan och hemmen och låga prestationer på PISA-provet. Även Monica Rosén, professor vid Göteborgs universitet, kopplar ihop svenska barns sämre läsförståelse med den ökande datoranvändningen och uttrycker det så här:

Jag är jättebekymrad över att barn inte längre hamnar i bokslukaråldern.

Den vill man inte att någon ska missa.

(Rosén, citerad i Björling, Dagens Nyheter 2012, 13 mars).

Trots varningar kommer vi inte ifrån att digitaliseringen är ett faktum och att IKT måste vara en del av undervisningen. Men att bara köpa in digitala verktyg till skolan bidrar inte av sig självt till att undervisningen utvecklas. Då det för att behandla delar av svenskämnets centrala innehåll (Skolverket, 2011b) krävs att digitala verktyg integreras i undervisningen samtidigt som mer än varannan lärare efterfrågar mer kunskap om hur IT kan användas som pedagogiskt redskap (Skolverket, 2013a), uppstår intresse för att

³ Samlingsbegrepp informationsteknik.

undersöka hur digitala verktyg faktiskt kommer till användning i svenskundervisningen. Har digitaliseringen skapat möjligheter till en varierad, meningsfull och motiverande undervisning?

Studien har en kvalitativ fenomenologisk forskningsansats och materialinsamlingen har genomförts genom webbenkäter. Enkäterna är besvarade av verksamma lärare i grundskolans årskurs 4-6 som undervisar i ämnet svenska och använder sig av digitala verktyg i undervisningen varje dag. Avgränsningarna har gjorts dels för att svara mot studiens syfte men även då urvalet bedömts mest intressant att undersöka som blivande grundlärare med inriktning med arbete årskurs 4-6. Studien är genomförd med en förhoppning om bidra till idéer hur digitala verktyg kan användas i svenskundervisningen.

2 Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur lärare i grundskolans årskurs 4-6 integrerar digitala verktyg i undervisningen i ämnet svenska samt ge en bild av huruvida integrationen av digitala verktyg i undervisningen kan användas som motivation till lärande bland eleverna. Med syftet som utgångspunkt ska följande frågeställningar besvaras:

2.2 Frågeställningar

- Hur beskriver lärarna att de använder digitala verktyg i svenskundervisningen?
- Hur upplever lärarna att elevernas motivation till lärande påverkas vid användning av digitala verktyg i svenskundervisningen?

3 Bakgrund

Detta kapitel behandlar inledningsvis digitaliseringen av den svenska skolan sedan 1970-talet (kap. 3.1). Vidare berör kapitlet digital kompetens i skolans styrdokument (kap.3.2) och IKT i ämnet svenska i grundskolans årskurs 4-6 (kap.3.3). Vidare redogörs för tidigare forskning kring elevers motivation till lärande (kap. 3.4) och IT i undervisningen i relation till elevers motivation till lärande (kap. 3.4.1). Avslutningsvis presenteras en skildring av lärares digitala kompetens (kap. 3.5).

I texten nedan när det refereras till *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2011*, (Skolverket, 2011b), används endast förkortningen *Lgr11*.

3.1 Digitaliseringen av den svenska skolan

Under 1970-talet inleddes digitaliseringen av den svenska skolan genom olika projekt och försöksverksamheter. Syftet med projektet *Datorn i skolan* (DIS) var att undersöka möjligheten att modernisera undervisningen med hjälp av datorn samt datorns möjlighet att fungera som ett hjälpmedel för eleverna vid inläring (Perselli, 2014). De erfarenheter DIS-projektet gav kom att ligga till grund för 1980-talets undervisning i datalära med fokus på att ge en förståelse för datorer som redskap (programmering) samt datorernas roll i samhällsutvecklingen (Näringsdepartementet, 2011; Söderlund, 2000). Vidare har fyra stora nationella IT-projekt genomförts i den svenska skolan. Det låga IT intresset bland lärarna samt de dyra genomförandena av IT-satsningarna i skolorna var anledningar till allt färre uppstartande av IT-projekt enligt Perselli, (2014).

I den svenska skolan genomfördes i början av 1990-talet två omfattande reformer, kommunaliseringen samt att skolöverstyrelsen lades ner, vilka enligt Söderlund (2000) påverkade hur nya IT-satsningar gjordes. Bland annat förflyttades fokus till användningen av datorn som pedagogiskt verktyg i undervisningen (Näringsdepartementet, 2011; Jedeskog, 2005). En ny värld öppnades i mitten av 1990-talet i och med internets inträde i skolorna (Diaz, 2012).

Till följd av den finanskris som uppstod i samband med att IT-bubblan⁴ sprack vid sekelskiftet 2000 skedde det endast några mindre IT-satsningar i skolan under denna tid (Diaz, 2012; Perselli, 2014). Trots detta började IT användas mer generellt i skolan som ett verktyg för informationssökning, skapande, kommunikation och bearbetning i början av 2000-talet. IT-utvecklingen har sedan tagit fart igen och användningen av IT är idag en integrerad del av den lärmiljö och undervisning som eleverna erbjuds (Näringsdepartementet, 2011).

Förväntningarna på att IT-användandet skulle utveckla och förändra såväl samhälle som arbetsliv var grunden till de satsningar som gjordes på IT i skolan. Tidigt fanns förväntningar om att IT tillsammans med pedagogik skulle kunna utveckla och effektivisera undervisningen i skolan samt förbereda eleverna för ett modernt, aktivt samhällsliv och ett livslångt lärande (Hylén, 2011; Jedeskog, 2005). Den allmänna utbredningen av digitala resurser har dock skett först på senare år då den digitala tekniken blivit billigare och mer användarvänlig enligt Perelli (2014). Skolverket (2013a) beskriver i en rapport att flertalet skolor satsar allt mer på IT och skolornas materiella förutsättningar har i och med det ökat. Digitala resurser i form av datorer, interaktiva skrivtavlor och surfplattor används i allt större utsträckning i undervisningen. I de olika skolämnena är dock användningen av digitala verktyg ojäm. Digitala verktyg används främst till att söka information på internet, för att göra presentationer av elevarbeten och för ordbehandling, enligt enkätsvar i Skolverkets (2013a) rapport.

3.2 Digital kompetens och skolans styrdokument

Europeiska Unionen (2006) redogör för åtta nyckelkompetenser som krävs för ett livslångt lärande. Dessa består av en kombination av kunskaper, färdigheter samt rätt attityd till olika sammanhang. I ett kunskapssamhälle är dessa nyckelkompetenser nödvändiga då de bland annat gör arbetskraften mer flexibel, bidrar till personlig utveckling, social sammanhållning och ett aktivt medborgarskap. Digital kompetens är en av de nyckelkompetenser som EU (2006) anser bör förvärfvas av unga människor som håller på att avsluta sin grundskoleutbildning. Digital kompetens innefattar

⁴ IT-bubblan kallas en period under senare delen av 1990-talet och några år in på 2000-talet, då relativt nystartade bolag med fokus på internet och/eller mobiltelefoni växte sig stora på kort tid. Bolagen övervärderades och tvingades sedan till konkurs eller försäljning. Detta ledde i sin tur till att den så kallade IT-bubblan sprack.

grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik, IKT, samt användning av informationssamhällets teknik på ett säkert och kritiskt sätt (EU, 2006). I *Lgr11s* (Skolverket, 2011b) övergripande mål återspeglas denna digitala kompetens. Enligt de övergripande målen ansvarar skolan för att eleven efter genomgången grundskola kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande samt lärande (Skolverket, 2011b).

3.3 IKT i ämnet svenska i grundskolans årskurs 4-6

EUs digitala kompetens och därmed användningen av IKT återspeglas även i svenskämnets centrala innehåll, i *Lgr11* (Skolverket, 2011b), då undervisningen i ämnet svenska bland annat ska behandla informationssökning i några olika medier och källor, exempelvis via sökmotorer på Internet. Vidare ska undervisningen behandla hur dessa olika källor jämförs och hur tillförlitligheten prövas med ett kritiskt förhållningssätt (Skolverket, 2011b). I svenskämnets centrala innehåll skildras även att eleverna i undervisningen med hjälp av dator ska skriva, disponera och redigera texter samt få skapa texter där ord, bild och ljud kombineras, i exempelvis webbtexter, interaktiva spel och tv-program (Skolverket, 2011b). Eleverna ska även med hjälp av digitala medier planera och genomföra en muntlig presentation vilket framgår i svenskämnets centrala innehåll, i *Lgr11*, att (Skolverket, 2011b).

Även i *Kommentarmaterialet till kursplanen i svenska* (Skolverket, 2011a) återspeglas digital kompetens (EU, 2006). I kommentarmaterialet framgår att eleverna i undervisningen i ämnet svenska ska få undervisning om hur man går tillväga för att läsa olika texter och att eleverna behöver lässtrategier för att läsa texter på webbsidor och i sociala medier. Vidare framgår i kommentarmaterialet att elever ska möta texter som kombinerar olika typer av medier samt att de ska bli undervisade om hur språket på webben skiljer sig från språket i en berättande text samt om hur exempelvis bloggtexter skrivs (Skolverket, 2011a).

3.4 Elevers motivation till lärande

Enligt Thomson och Wery (2013) kan motivation beskrivas som en process där individen ställer sannolikheten att framgångsrikt slutföra en uppgift mot värdet av att genomföra en uppgift. Elevens motivation att delta i en lärandeprocess ökar om eleven upplever att

arbetsprocessen bidrar till att den egna förmågan bekräftas av eleven själv eller av andra. Även Åkerlund (2014) menar att elevernas motivation ökar då arbetsprocessens resultat har en mottagare.

Enligt Urdan och Schoenfelder (2006) är lärarens undervisningsstil och uppgifter anpassade efter elevernas intressen faktorer som kan förbättra elevernas motivation. För elevernas motivation och prestation är det även viktigt att läraren skapar förtroendefulla och personliga relationer med eleverna med syfte att skapa ett klimat för effektivt lärande. Aspelin (2012) och Mowat (2010) menar att eleverna blir mer delaktiga i undervisningen och gör större insatser ifall de upplever känslan av att läraren bryr sig om dem och är stödjande i deras utveckling. För att främja elevernas motivation menar Aspelin (2012), att lärande och strävan efter kunskapsproduktion som bygger på kommunikation och kontinuerlig feedback mellan lärare och elever är det skolan bör fokusera på. Återkoppling från läraren är även något Thomson och Wery (2013) menar vara viktig för elevernas motivationsgrad.

3.4.1 IT i undervisningen i relation till elevers motivation till lärande

I en rapport från Myndigheten för skolutveckling (2007) dras slutsatsen att det är den sammanlagda effekten av en positiv och främjande skolmiljö och ökade IT-investeringar som skapar positiva effekter på lärandet i de tidigare årskurserna i grundskolan. Denna slutsats dras till följd av att en ökning av elevernas motivation och färdigheter, ökad självständighet samt utveckling av arbete i grupp redovisats som fördelar med användandet av IT i undervisningen. Effekter av användandet av IT i undervisningen avseende elevers motivation och engagemang påträffas ofta i undervisning där lärandet som process fokuseras, snarare än där en specifik arbetsuppgift ska lösas. Vidare i rapporten (Myndigheten för skolutveckling, 2007) redovisas att då användandet av IT integreras i lärprocessen på sätt som förstärker och utvecklar lärandet på ett mer långsiktigt sätt och då eleverna upplever att arbetsuppgifter har ett syfte är användandet av IT i undervisningen effektivt. Även Livingstone (2012) hävdar i sin artikel att användningen av digitala verktyg i undervisningen, i synnerhet då de används till publicering av elevers arbeten med hjälp av internet, ger positiva resultat när det gäller barns ökade motivation att lära.

3.5 Lärares digitala kompetens

Enligt Skimutis (2009) syftar digital kompetens på att ha kunskap om hur tekniken fungerar samt vilken roll den nya tekniken kommer att ha i vardagslivet. Digital kompetens åsyftar även att se teknikens möjligheter och risker (Skimutis, 2009).

I Olssons (2009) studie presenteras vikten av att lärarna innehar digital kompetens för att framgångsrikt integrera digitala verktyg i undervisningen. Kompetensen ligger till grund för lärarnas förståelse för de pedagogiska möjligheter som finns med IT i undervisningen. Förståelse för elevernas sätt att använda sig av IT är även en viktig aspekt. Genom denna förståelse kan lärarna dra fördel av elevernas erfarenheter och kunskaper och använda dem i undervisningen. Denna förståelse kan även leda till att gränsen mellan lärandet i och utanför skolan suddas ut (Olsson, 2009).

Dock visas i en rapport från Skolverket (2013a) att det finns ett stort behov hos lärare av kompetensutveckling inom IT. Cirka tre av tio lärare anser sig ha behov av kompetensutveckling inom grundläggande datorkunskap och dessutom efterfrågar mer än varannan lärare mer kunskap om hur IT kan användas som pedagogiskt redskap (Skolverket, 2013a). I OECDs (2015) rapport kopplas elevers höga IT-användning i skolan och hemmen samman med låga prestationer på PISA-provet. En förklaring till detta menar OECD (2015) är att det bland lärare saknas kunskap om hur IT ska användas på rätt sätt i undervisningen.

4 Metod

Denna studie bygger på enkätundersökningar besvarade av verksamma lärare i grundskolans årskurs 4-6 som undervisar i ämnet svenska. I detta metodavsnitt redogörs för den kvalitativa fenomenologiska forskningsansats som vart utgångspunkt i denna studie (kap. 4.1). Vidare redogörs för valet av metod för materialinsamlingen (kap. 4.2), kriterier för inklusion (kap. 4.3), urval (kap. 4.4), genomförande (kap. 4.5) och materialanalys (kap. 4.6) närmare. Även de forskningsetiska aspekter (kap. 4.7) som har beaktats vid enkätundersökningen samt tillförlitligheten av studien (kap. 4.8) presenteras i detta kapitel.

4.1 Forskningsansats

Fenomenologi härstammar från grekiskans *phainomenon*, "företeelse" hur något 'ter sig för' oss rent subjektivt, samt *logos*, lära. Fenomenologin introducerades av Johann Heinrich Lambert (1728-1777) i Tyskland år 1764. Andra viktiga företrädare för användningen av fenomenologin var Friedrich Hegel (1770-1831) och Friedrich Christoph Oetinger (1702-1782). Teorin blev med dem vanligt förekommande i tysk psykologi och filosofi och det var först i början av 1900-talet då Edmund Husserl (1859-1938) utvecklade idén om den moderna fenomenologin som teorin blev allt mer spridd i Italien, USA och Frankrike (Egidius, u.å.; Derrida, 1991).

Den moderna fenomenologin utformades av Husserl främst som en kritik mot dåtidens forskare och den rådande positivismen. Husserl menar att det inte går att fånga en beskrivning av det verkliga fenomenet och att positivisterna därför studerade en konstgjord värld. Enligt Husserl måste vetenskap utgå ifrån människan själv samt människans subjektiva erfarenheter av omvärlden och därför kan bara människans upplevelse av fenomenet fångas (Egidius, u.å.; Husserl, 1995).

Enligt Egidius (u.å.) är fenomenologi en term som i nutida psykologi och filosofi står för flera olika synsätt och teorier. Genom den fenomenologiska forskningsansatsen lyfts människors subjektiva värld och deras sätt att skapa förståelse av omvärlden fram (Patel & Davidsson 2003; Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2003). Vid studier utifrån ett fenomenologiskt perspektiv behöver forskaren medvetet åsidosätta förutfattade meningar och erfarenheter om forskningsobjektet och ersätta dessa med en "ren"

nyfikenhet för fenomenet som ska studeras (Lindgren, 1994). Egidius (u.å.) beskriver att syftet med studier med fenomenologisk forskningsansats är att fånga informanternas upplevelser av ett fenomen och målet är att beskriva de svarandes upplevelser av fenomenet utan att förvränga. För att inte förvränga respondenternas utsagor studeras mönster i insamlat material då datan analyseras och kategoriseras utifrån ett fenomenologiskt perspektiv (Lindgren, 1994). Bjurwill (1995) menar att respondenternas ursprungliga upplevelse och beskrivning ska vara det som ytterst betraktas som kunskap.

Med detta som bakgrund bedöms fenomenologin som forskningsansats kunna svara mot studiens syfte och genom resultatet synliggöra respondenternas upplevelser och beskrivningar. Vidare har studien utgått ifrån en kvalitativ metod och baseras på en webbenkät med frågor som kräver öppna svar om hur informanterna upplever sin undervisningssituation (se kap. 4.2). Materialanalysen har gjorts utifrån ett fenomenologiskt perspektiv och mönster har studerats i respondenternas utsagor för att kategorisera dessa och sammanställa utsagorna till ett resultat. Syftet med studien är inte att belysa rätta svar utan att lyfta hur respondenternas beskriver att de använder digitala verktyg i svenskundervisningen samt hur lärarna upplever att elevernas motivation till lärande påverkas då de får använda sig av digitala verktyg i svenskundervisningen.

4.2 Val av metod för materialinsamling

Enkät kommer ifrån franskans *enquête* och betyder rundfråga, vilket betyder att i den meningen är även intervjuer enkäter. Med tiden har det svenska språkbruket lett till att begreppet enkät syftar på frågor som besvaras på egen hand (Trots, 2007).

Enkäten kan utformas beroende på om det insamlade materialet ska vara av ett kvalitativt eller kvantitativt slag (Håkansson, 2013). Syftet med en kvalitativ studie är framför allt att beskriva, förklara och tolka människors upplevelser av olika saker eller deras syn på verkligheten (Ahrne, 2011) vilket stämmer överens med studiens fenomenologiska forskningsansats (se kap 4.1). En kvalitativ studies insamlade data utgörs av ord och beskrivningar, det vill säga kvaliteter, i jämförelse med en kvantitativ studies data där mängd och egenskaper är i fokus (Nylén, 2005).

Enkätstudier kan vara ett kostnadseffektivt sätt för att genomföra materialinsamling samt ger möjlighet till en stor geografisk spridning av undersökningens deltagare. Genom en

enkätstudie elimineras den så kallade intervjuareffekten; då respondenten vid en intervju i större eller mindre utsträckning påverkas av forskarens sätt att ställa frågor och följdfrågor. Vid en enkätstudie kan respondenterna ta god tid på sig till att begrunda frågor och svar. Emellertid är en svaghet att det kan vara svårare för respondenterna att, om något är svårförståeligt, ställa kompletterande frågor till forskaren (Ejlertsson, 2014).

Webbenkäter eller enkäter på internet är ofta tidseffektiva, dels i förhållande till den spridning enkäten kan ha men även då många enkätverktyg på internet direkt sammanställer den insamlade datan (Ejlertsson, 2014). Enkätstudier med öppna frågor kan resultera i att insamlad data blir svår och komplicerad att tolka (Hagevi & Viscovi, 2016). Dock blir insamlad data förhållandevis lättolkad om utformningen av frågor och svarsalternativ är väl genomtänkt i en enkätstudie (Ejlertsson, 2014). Då enkätundersökningar genomförda på Internet ger en avsaknad av incitament kan detta resultera i att det finns risk för låg svarsfrekvens vilket måste tas i beaktning vid genomförandet (Trots, 2007). Risk för låg svarsfrekvens kan även bero på webbenkäter i mailinkorgar ofta inte får berättigad uppmärksamhet och kan försvinna i mängden av annan information. Goda svarsfrekvenser har dock uppvisats då ett engagemang för studien funnits bland deltagarna (Ejlertsson, 2014). Risken för oseriösa deltagare vilka kan bidra med falsk data måste även tas hänsyn till då enkätundersökningar utförs på Internet (Trots, 2007).

Med detta som bakgrund har enkätundersökning som metod av materialinsamling för denna studie valts. Att genomföra materialinsamlingen genom enkäter på internet har främst valts då metoden är tids- och kostnadseffektiv. Då studien har en fenomenologisk forskningsansats med syftet att fånga hur respondenternas beskriver att de integrerar digitala verktyg i sin svenskundervisning samt att belysa hur respondenterna upplever att elevernas motivation till lärande påverkas vid användning av digitala verktyg i undervisningen utformades enkäten på ett kvalitativt vis. Studiens insamlade data är därför av ett kvalitativt slag och utgörs av ord och beskrivningar som kan användas för att svara mot studiens syfte genom att lyfta respondenternas upplevelser och beskrivningar. Aspekten att bedömningar, attityder, uppfattningar eller upplevelser är det som vanligen efterfrågas i enkäter (Håkansson, 2013) uppfyller även kravet att svara mot studiens syfte.

Förfrågan om medverkan i studiens enkätundersökning skedde främst i, för studien relevanta (se kap 4.5), slutna grupper i Facebook⁵. Detta gjordes med en förhoppning om att enkäten skulle få berättigad uppmärksamhet och att engagemang för studien skulle finnas. Detta gjordes även för att motverka oseriöst deltagande vilket kan resultera i felaktig data.

Ett missivbrev (Bilaga 1) har sänds ut tillsammans med enkätundersökningen och har publicerats som första sida för att inte försvinna för den som avses svara i enlighet med Trots (2007) rekommendation. Massivbrevet har författats utifrån *Enkätboken* (Trots, 2007) och innefattar en presentation av mig samt bakgrunden till och syftet med studien.

Enkäten utformades utifrån studiens frågeställningar och bestod främst av öppna frågor, detta för att få det kvalitativa material som krävs för att besvara forskningsfrågorna. Datainsamlingen skedde med en högstrukturerad enkät (se Bilaga 1). Enkäten bestod av en fråga med fyra svarsalternativ, en fråga med två svarsalternativ samt fyra frågor som krävde egenförfattade svar av respondenten. De två första frågorna var av mer övergripande karaktär. Dessa frågor var en del av enkäten endast för att säkerställa att respondenterna skulle kunna ge svar som var relevanta för studien. De efterföljande frågorna var ställda så att lärarnas beskrivningar och upplevelser, efter en tolkningsprocess, skulle kunna skildras.

4.3 Kriterier för inklusion

Inför genomförandet av enkätundersökningen fastställdes ett antal kriterier för inklusion. Detta för att försäkra att det insamlade materialet är i enlighet med syftet samt studiens frågeställningar (Bryman, 2011).

Den undersökningsgrupp som är aktuell i studien är begränsad till verksamma lärare som vid tiden för studien undervisar i svenskämnet och arbetar i grundskolans årskurs 4-6. Ännu ett kriterium för inklusion är att lärarna har ett särskilt intresse av att använda digitala verktyg i undervisningen i ämnet svenska och använder sig av digitala verktyg i undervisningen minst ett tillfälle per vecka.

⁵ Social nätverkstjänst.

4.4 Urval

Studien baseras på tio respondenter varav sex av lärarna undervisar i kommuner i Jönköpings län. Vidare undervisar en respondent i en kommun i Södermanlands län, en respondent undervisar i en kommun i Västra Götalands län samt en respondent undervisar i en kommun i Östergötlands län. En respondent har valt att vara helt anonym i undersökningen samt att inte delge var denne lärare arbetar. Nio respondenter arbetar i kommunala skolor. Alla respondenter undervisar i ämnet svenska i årskurserna 4-6. Sex av respondenterna använder sig av digitala verktyg i undervisningen varje dag och fyra av de svarande använder sig av digitala verktyg varje lektion. Två av respondenterna i Jönköpings län arbetar vid samma skola. Fördelningen över städer, skolor, klasser och användningen av digitala verktyg i undervisningen ses i tabell 1 nedan. För att avidentifiera respondenterna har deras namn samt skolornas namn fingerats.

Tabell 1- Översikt över deltagande lärare

Namn	Län	Stad	Skola	Klass	Använder digitala verktyg i undervisningen
Alma	Jönköpings län	A-stad	Fjärilsskolan	Årskurs 6	Varje lektion
Berit	Jönköpings län	B-stad	Tuppskolan	Årskurs 5	Varje lektion
Adam	Jönköpings län	C-stad	Rävskolan	Årskurs 4	Varje dag
Cecilia	Jönköpings län	C-stad	Rävskolan	Årskurs 6	Varje dag
Doris	Jönköpings län	C-stad	Hundskolan	Årskurs 4-6	Varje lektion
Emelie	Jönköpings län	D-stad	Ödleskolan	Årskurs 4-6	Varje dag
Frida	Västra Götalands län	E-stad	Vargskolan	Årskurs 4	Varje dag
Gina	Södermanlands län	F-stad	Tjäderskolan	Årskurs 4	Varje dag
Hedda	Östergötlands län	G-Stad	Fiskskolan	Årskurs 5	Varje lektion
Anonym	-	-	-	Årskurs 4-6	Varje dag

4.5 Genomförande

Kontakt togs med informanterna via Internet. Medlemsförfrågan skickades i ett antal slutna grupper i Facebook. Dessa grupper riktade sig till svensklärare, de som använder sig av IKT-verktyg i undervisningen samt en grupp för pedagogiska bloggar. I dessa grupper ställdes en förfrågan om medverkan till studiens enkätundersökning. Denna förfrågan ledde till personliga kontakter med respondenter via Internet. Dessa personliga kontakter namngav även möjliga respondenter som togs kontakt med personligen i Facebook, vilket resulterade i att fyra lärare ville delta i studien.

Vid en föreläsning inom området IT har föreläsarna kunnat tipsa om lärare för denna studie vilka vidare kontaktats via mail. Dessa resulterade i ytterligare tre lärares medverkan.

Tre respondenter är lärare som skapats kontakt med genom tidigare verksamhetsförlagda utbildningar (VFU) och dessa har kontaktats via mailadresser som sparats.

4.6 Materialanalys

De tio enkäterna analyseras utifrån ett fenomenologiskt perspektiv med syfte att belysa respondenternas upplevelser av hur de använder sig av digitala verktyg i undervisningen samt hur de upplever att elevers motivation påverkas vid arbete med digitala verktyg. De två enkätfrågorna av övergripande karaktär har inte legat till grund för studiens resultat. Motivet till dessa två frågor har endast varit att ge en bild över hur ofta lärarna använder sig av digitala verktyg i undervisningen samt ifall eleverna har tillgång till en egen dator/surfplatta på skolan där lärarna arbetar. De fyra resterande enkätfrågorna ligger till grund för innehållsanalysen där fokus ligger på lärarnas upplevelser.

Enkätstudien har sammanställts med hjälp av *Google Formulär*⁶. Alla informanters svar har förts in i verktyget som sammanställt svaren efter enkätfrågorna. Se Bilaga 2, för utdrag av enkätsammanställningen. Varje enkätfråga har analyserats för sig och vid analysen har varje enskild lärares beskrivning av hur de använder sig av digitala verktyg i svenskundervisningen samt vad de har för upplevelser av användningen varit av intresse

⁶ Verktøy for å skapa og analysere undersøkingar online.

för studiens första frågeställning. Till den andra frågeställningen har varje enskild lärares upplevelse av hur elevernas motivation till lärande vid användning av digitala verktyg i svenskundervisningen varit av intresse för studien. Analysen har gjorts med hjälp av tabeller (se Bilaga 3 och Bilaga 4).

Materialanalysen har gjorts utifrån ett kvalitativt fenomenologiskt perspektiv och därför har mönster studerats i respondenternas utsagor för att kategorisera dessa. Respondenternas ord och beskrivningar har varit av intresse för att utgöra resultatet av studien. Genom analys av respondenternas utsagor om hur de använder sig av digitala verktyg används i svenskundervisningen har respondenternas beskrivningar kategoriserats. Kategoriseringen har skett utifrån de olika arbetssätt som lärarna beskrivit. Respondenternas utsagor hur användningen av digitala verktyg i undervisningen upplevs påverka elevernas motivation till lärande kategoriserades utifrån om lärarens utsaga var positiv upplevelse, negativ upplevelse eller neutral upplevelse.

Syftet med analysprocessen var att urskilja mönster, uppmärksamma likheter och skillnader i utsagorna samt att kategorisera lärarnas beskrivningar och uppfattningar i tabellerna. Tabellerna har gjort det lätt att bekanta sig med insamlad data samt för att etablera ett helhetsintryck av respondenternas svar. Vidare har de kategoriserade beskrivningarna och uppfattningarna studerats och sammanställts till ett resultat.

4.7 Forskningsetiska aspekter

Vid denna studie har de fyra forskningsetiska aspekter vilka förespråkas av Stensmo (2002) samt Gustafsson, Hermerén och Petterson (2011) beaktas. Dessa forskningsetiska aspekter har presenterats för respondenterna i massivbrevet till enkätundersökningen. Syftet med de forskningsetiska aspekterna är att vid en eventuell konflikt ge normer för förhållandet mellan forskare och undersökningsdeltagare/uppgiftslämnare så att en god avvägning mellan forskningskravet och individskyddskravet kan ske. De följande forskningsetiska kraven har tagits i beaktande:

- **Informationskravet** - De personer som deltar i studien ska informeras om vilka villkor som gäller för deras medverkan. Vidare ska personerna informeras om studiens syfte samt om deras uppgift vid studien. De deltagande i studien ska även delges information om att deras medverkan är frivillig och att de har rätt att avbryta sin medverkan när de vill under studiens gång. Denna aspekt har i studien

tagits i beaktning då respondenterna vid förfrågan om deltagande har informerats om att medverkan i studien är frivillig och att de under studiens gång har rätt att avbryta sin medverkan. I enkätstudiens massivbrev har respondenterna även informerats om studiens syfte.

- **Samtyckeskravet** - Forskaren måste ha samtliga deltagares samtycke vad gäller deras medverkan i studien. Deltagaren har rätt att självständigt bestämma om, hur länge och på vilka villkor deltagaren vill medverka i studien och deltagaren ska kunna avbryta sin medverkan utan konsekvenser. Studiens informanter har vid förfrågan om deltagande i studien informerats om att deras medverkan är frivillig och att de under studiens gång har rätt att avbryta sin medverkan.
- **Konfidentialitetskravet** – Deltagarna i studien ska avidentifieras och all insamlad data ska behandlas med försiktighet. Avidentifieringen av deltagarna säkerställer att de som medverkar i studien inte går att spåra utifrån enskilda uppgifter. I studien har denna aspekt tagits i beaktning genom att alla informanter avidentifierats och tilldelats fingerade namn. Även städerna och skolorna där informanterna är verksamma har fingerats.
- **Nyttjandekravet** - Samtlig insamlad data till studien får enbart användas i det syfte deltagarna tagit del av och godkänt, det vill säga i syfte att genomföra den enskilda studien. Denna aspekt har tagits hänsyn till genom att all insamlad data endast används till denna studie. Insamlad data för studien har även endast funnits tillgänglig fram till att examensarbetet blivit godkänt.

4.8 Tillförlitlighet av studien

Enligt Repstad (2007) består en viktig del av dataanalysen av att inta ett kritiskt förhållningssätt när det gäller kvaliteten på den forskning som utförts. Datainsamling, bearbetning, analys och tolkning bör därför göras på ett självkritiskt vis vid en kvalitetsbedömning (Repstad, 2007).

Reliabilitet är tillförlitligheten av en studies resultat. Reliabiliteten avser hur en undersöknings resultat skulle upprepas ifall undersökningen utfördes på nytt eller om resultatet påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga förutsättningar. Validitet innebär att undersökningen ska mäta det som efterfrågas och inget annat så att undersökningens

slutsats speglar undersökningens syfte (Stukat, 2005). Stukat (2005) menar att begreppen reliabilitet och validitet är starkt sammanlänkade. Reliabilitet och validitet är de huvudsakliga komponenterna samt ett slags mått för att klargöra hur pålitliga resultaten i en undersökning eller studie är.

Bryman (2011) anser att en kvalitativ studies trovärdighet kan grundas i Gubas och Lincolns (1994) fyra delkriterier. Dessa kriterier är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera.

Innebörden av kriteriet trovärdighet syftar till att forskningen utförs i enlighet med de regler som finns samt att resultaten rapporteras till de personer som är en del av studien. Detta för att kunna få en bekräftelse på att forskaren uppfattat respondenternas svar rätt (Bryman, 2011). Genom att respondenterna har erbjudits det färdigställda resultatet har de haft möjlighet att bekräfta men även förtydliga sina utsagor vilket stärker trovärdigheten.

Det andra kriteriet är överförbarhet vilket åsyftar huruvida utfallet av studiens resultat skulle bli desamma i en annan kontext eller situation, eller i samma kontext men vid en senare tidpunkt (Bryman, 2011). Alla respondenter har besvarat samma enkät och har i studien haft samma villkor. Till nackdel för överförbarheten är att tekniken är i ständig utveckling och till följd av exempelvis modenyheter inom IKT och undervisning är resultatet av studien föränderligt.

Pålitlighet är det tredje kriteriet vilket åberopar ifall resultatet skulle bli desamma ifall studien skulle utföras igen (Bryman, 2011). Respondenter har tagits kontakt med både direkt och indirekt men inom studiens krav för inklusion. Detta kan påverka studiens resultat ifall undersökningen skulle utföras igen och därmed även pålitligheten.

Avslutningsvis är möjlighet till att styrka eller konfirmera ett kriterium. Detta innebär att forskaren, utifrån insikten att det inte går att få någon fullständig objektivitet i forskning säkerställer att undersökningen gjorts i god tro och att personliga värderingar eller teoretiska inriktningar inte medvetet påverkat utförandet av eller slutsatserna av

undersökningen. Publicering av direkta utdrag ur enkätsvaren hindrar eventuella personliga värderingar påverkar resultatet vilket styrker studiens reliabilitet.

Studiens grad av validitet bör betraktas som hög då studiens enkät är utformat utifrån studiens syfte och frågeställningar och avser endast att vara till grund för svar på dessa. Men då urvalet i studien till antalet är färre än 30 menar Denscombe (2000) till försiktighet att generalisera resultatet och menar även att frågan om hur representativt urvalet är bör uppmärksammas. Trots att studiens syfte är att belysa respondenternas upplevelser går det enligt Statens beredning för medicinsk utvärdering (2014) inte komma ifrån att analysen av insamlad data påverkas av forskarens värderingar och därför är en objektiv forskning fri från värderingar inte möjlig vilket även bör tas i beaktning

5 Resultat

I följande kapitel redovisas resultatet av den genomförda studien. Kapitlet inleds med en redogörelse för hur respondenterna beskriver att de använder sig av digitala verktyg i svenskundervisningen (kap. 5.1). Kapitlet avslutas med en redogörelse för hur de svarande lärarna upplever att elevernas motivation till lärande påverkas vid användning av digitala verktyg i svenskundervisningen (kap. 5.2).

5.1 Lärarnas beskrivningar av hur de använder sig av digitala verktyg i svenskundervisningen

Samtliga respondenter använder sig dagligen av digitala verktyg i undervisningen i ämnet svenska. Analysen av respondenternas enkäter visar en tydlig bild av att digitala verktyg används på flertalet olika sätt i svenskundervisningen. Av de tio respondenterna beskrivs tjugofem sätt att arbeta med digitala verktyg. Tolv av dessa sätt redogörs för av två eller fler svaranden. Resultatet avser endast respondenternas användning av digitala verktyg i svenskundervisningen och därför syftar all undervisning i resultatet just på lärarnas svenskundervisning. En sammanställning av hur lärarna beskriver att de använder sig av digitala verktyg i svenskundervisningen finns att tillgå i *Tabell 2* (se Bilaga 3).

Att eleverna arbetar med olika sorters texter då digitala verktyg integreras i undervisningen i ämnet svenska beskrivs av Alma, Berit, Doris, Emelie, Frida och Hedda. Fakta och information söks med hjälp av digitala verktyg beskriver Alma, Berit, Doris, Emelie och Hedda vidare. Vid samarbete och arbete i ett gemensamt dokument nyttjas digitala verktyg av Alma, Gina och Hedda. Lärarna arbetar då antingen i ett dokument tillsammans med hela klassen utifrån exempelvis cirkelmodellen eller tillsammans med varje elev enskilt i ett dokument. Att skapa samt dela dokument och uppgifter med eleverna beskriver Cecilia och Gina att de gör. Även till att visa film, klipp eller annat ifrån Internet beskriver Gina vidare. Lärarledda presentationer med hjälp av

Power Point eller liknande program beskriver Berit att digitala verktyg används till i svenskundervisningen samt till modellen att flippa klassrummet⁷ beskriver Emelie.

Att kombinera text, ljud och bild med hjälp av digitala verktyg redogör Emelie, Gina och Hedda för att eleverna gör inom ramen för svenskundervisningen. Även till att programmera och skapa bildspel beskriver Gina. Eleverna beskrivs göra live-sändningar på internet samt beskrivs digitala verktyg användas som en mentometerfunktion av Alma och Emelie. Att elever bloggar inom ramen för svenskundervisningen beskrivs av Alma och även Cecilia. Till att göra film beskrivs digitala verktyg användas av Alma, Emelie och Gina. Även animerad film beskriver Gina vidare att eleverna gör. För att låta eleverna kamratbedöma olika typer av arbeten beskriver Emelie och Hedda att digitala verktyg används i svenskundervisningen. Som särskilt stöd beskrivs av både Gina och Hedda att de låter elever använda olika program eller appar, som exempelvis StavaRex, inläsningstjänst, SpellRight, talsyntes och AppWriter. Att eleverna spelar in både muntliga presentationer samt sig själva när de lästränar beskriver Hedda görs i undervisningen i ämnet svenska. Vidare beskriver Hedda att inspelningarna är till för att eleverna, bland annat för att de ska kunna följa progressionen i sin utveckling, men att de även underlättar vid bedömning.

Till att följa och kommentera kunskapsbedömningar beskriver Cecilia att digitala verktyg nyttjas i svenskundervisningen. Dessa kunskapsbedömningar delas även med elever och vårdnadshavare. Som en kanal för kommunikation, med då för att ge elever feedback, använder även Emelie och Hedda digitala verktyg till i undervisningen. Kartläggning av eleverna beskriver den respondent som själv valt att vara anonym i studien att denne använder digitala verktyg till i undervisningen i ämnet svenska.

⁷ Modellen innebär att läraren vänder på de traditionella begreppen genom att ge eleverna webbaserade genomgångar som läxa istället för den traditionella föreläsningen i klassrummet. Undervisningen i klassrummet ger då tid och utrymme för mer laborativt arbete.

5.2 Lärarnas upplevelser av hur elevernas motivation till lärande påverkas då de får använda sig av digitala verktyg i svenskundervisningen

Genom analys av de tio respondenternas enkäter har sexton upplevelser av elevernas motivation till lärande då de får använda digitala verktyg i undervisningen kunnat upptäckas. Av dessa sexton upplevelser har två kategoriserats som neutrala upplevelser och en har kategoriserats som negativ. Resterande tretton upplevelser har kategoriserats som positiva. En sammanställning av de svarande lärarnas upplevelser av elevernas motivation till lärande vid arbete med digitala verktyg i undervisningen finns att ta del av i *Tabell 3* (se Bilaga 4).

Eleverna blir motiverade att göra om och ändra då bearbetning av texter blir en naturlig och enkel del i arbetsprocessen med hjälp av datorn upplever Hedda. Detta är till stor fördel för de elever som tycker att det är jobbigt att skriva texter för hand fortsätter Hedda att beskriva. Att elever gillar att skriva på datorn upplever även Frida och Gina. De elever som tycker att det är jobbigt att skriva för hand skriver ofta mycket mer då de använder sig av digitala verktyg uttrycker Gina vidare. Mer motiverade av att använda digitala verktyg i undervisningen upplever även Hedda att de elever som tycker att det är jobbigt att läsa och skriva är. Upplevelsen av att dessa elever motiveras mer än andra uttrycker Hedda vidare. Att de flesta elever blir mer motiverade då de använder digitala verktyg i sitt arbete upplever även Berit, som i sin undervisning främst låter eleverna använda digitala verktyg till textredigering och insamling av fakta. Att de flesta elever blir mer nöjda med slutresultatet då de använt dator skildrar även Berit upplevelsen av.

Elever blir inte alltid mer motiverade av användningen av digitala verktyg i svenskundervisningen upplever både Cecilia och Doris. Då datorn används som verktyg istället för pennan upplever Cecilia detta främst.

Att motivationen påverkas olika från elev till elev upplever Adam, som beskriver att det främst är barn med skrivsvårigheter eller som har svårt med svenska språket som använder sig av digitala verktyg i undervisningen. Vissa elever kan känna sig utpekade

då de använder sig av digitala verktyg trots att resultatet blir bättre medan andra elever tycker användningen är kul och motiverande beskriver Adam vidare sin upplevelse.

Att eleverna motiveras mer då de använder sig av digitala verktyg i undervisningen upplever även Alma som tillsammans med sina elever driver en blogg i ämnet svenska. Att eleverna motiveras mera beror på känslan av att det de skriver blir på riktigt i med att de når ut till alla på internet menar Alma.

Eleverna upplevs bli mer motiverade när de efter att de har tagit del av feedback på sina arbeten kan göra om och justera för att påverka slutresultatet menar Emelie. Emelie använder ofta digitala verktyg i undervisningen till att ge feedback på elevernas arbeten. På så vis menar Emelie att elevernas uppgifter lätt kan individanpassas och att eleverna hela tiden är med i bedömningsprocessen. Elever upplevs även mer motiverade när hinder undanröjs då uppgifterna kan individanpassas och ingen pekas ut som annorlunda beskriver Emelie vidare.

Elevernas motivation ökar även genom att använda digitala verktyg på sätt som inte fungerar med traditionella verktyg upplever Cecilia. Mer motiverade elever upplevs också av respondenten som själv valt att vara anonym i studien vid arbete med kombination av arbetssätt och metoder där digitala verktyg ingår.

Att de flesta elever blir mer motiverade för att de tycker att det är roligt att skapa webbsidor och programmera i svenskundervisningen upplever Gina. Mer motiverade blir även eleverna när de kan hjälpa varandra då de skapar filmer, bildspel, animerad film och många andra uppgifter som är en kombination av text, bild och ljud beskriver Gina även upplevelsen av.

5.3 Sammanfattning av studiens resultat

Analysen av respondenternas enkäter visar en tydlig bild av att digitala verktyg används på flertalet olika sätt i svenskundervisningen och att lärarna upplever att integration av digitala verktyg i undervisningen påverkar elevernas motivation till lärande mestadels positivt. Genom analys av de tio respondenterna enkätsvar beskrivs tjugofem vis att

arbete med digitala verktyg i svenskundervisningen. Två eller fler respondenter beskriver tolv av dessa vis.

Genom analys av respondenternas svar går det fastställa att digitala verktyg i svenskundervisningen främst används till arbete med olika sorters texter. Digitala verktyg används även till att låta eleverna söka information och fakta på internet vilket framgår av hälften av studiens svarande. Blogga, sända live, programmera samt skapa och dela dokument är ytterligare några av de vis som digitala verktyg beskrivs användas till i undervisningen.

Vidare visar analys av de tio respondenternas enkäter att sexton upplevelser av elevernas motivation till lärande då de får använda digitala verktyg i undervisningen kunnat upptäckas. Av dessa sexton upplevelser har tretton kategoriserats som positiva, två som neutrala och en som negativ. Den negativa upplevelsen av digitala verktyg i undervisningen i relation elevernas motivation beskrivs av svarande lärare uppstå då digitala verktyg används som särskilt stöd till elever. Vidare beskrivs av samma svarande lärare att detta kan bero på elevernas känsla av att vara utpekade vid arbete med ipads, trots att elevernas resultat oftast blir bättre.

6 Diskussion

I detta avsnitt lyfts en diskussion kring studiens metod samt resultat. I metoddiskussionen (kap. 6.1) förs en diskussion kring tillvägagångssätt, faktorer som tagits i beaktning vid genomförandet samt alternativa sätt att genomföra studien. I resultatdiskussionen (kap. 6.2) förs en diskussion kring hur digitala verktyg används i svenskundervisningen samt hur lärarna upplever att elevernas motivation för lärande påverkas av användningen av digitala verktyg i undervisningen i relation till studiens bakgrund. Kapitlet avslutas med en diskussion kring studiens bidrag samt förslag på vidare forskningsfrågor (kap. 6.3).

6.1 Metoddiskussion

Studiens fokus har varit att genom ett fenomenologiskt perspektiv belysa respondenternas subjektiva mening och upplevelser. Insamling av data för att svara mot studiens syfte har skett genom en kvalitativ enkät på internet. Syftet med en kvalitativ studie är framför allt att beskriva, förklara och tolka människors upplevelser av olika saker eller deras syn på verkligheten (Ahrne, 2011). Hade studien undersökts på ett kvantitativt vis, där mängd och egenskaper är i fokus, (Nylén, 2005) hade inte resultatet kunnat spegla respondenternas subjektiva värld vilket är syftet med den fenomenologiska forskningsansatsen.

Insamling av data till studien hade även kunnat ske genom intervjuer med respondenterna. Intervju som metod för materialinsamling hade kunnat påverka studiens resultat då även delar som den svarandes kroppsspråk och röstläge hade kunnat studeras. Chansen för forskaren att ställa följdfrågor hade även kunnat vara till fördel för att samla in en större mängd data till studien. Vid en enkätstudie är en svaghet att det är svårare för respondenten att ställa kompletterande frågor om någonting är svårförståeligt (Ejlertsson, 2014). Om intervju hade använts som metod för materialinsamling hade respondenterna kunnat ställa kompletterande frågor vilket hade kunnat påverka studiens resultat.

En bekräftelse på att forskaren uppfattat respondenternas svar rätt krävs för att studien ska anses som trovärdig (Bryman, 2011). Efter analys och tolkning av respondenternas enkäter har respondenternas utsagor först sammanställts för sig. Sammanställningarna

har delgivits respondenterna via mail för att ge respondenterna möjlighet till att bekräfta men även förtydliga sina utsagor. Om intervju hade använts som metod för materialinsamling till studien hade forskaren även redan vid intervjutillfället kunnat be respondenterna om förtydliganden som kunnat underlätta vid analys och tolkning av insamlad data.

Att en respondent vid en intervju, i större eller mindre utsträckning, påverkas av forskarens sätt att ställa frågor och följdfrågor elimineras vid en enkätstudie (Ejlertsson, 2014). Dock är det enligt Statens beredning för medicinsk utvärdering (2014) ofrånkomligt att forskare och deltagare påverkar varandra vid en studie. Forskarens analys av datan påverkas av dennes värderingar och därför är en objektiv forskning fri från värderingar inte möjlig vilket bör beaktas i studiens resultat (Statens beredning för medicinsk utvärdering, 2014).

Antalet svarande hade önskvärt varit fler för att på ett mer tillfredställande vis kunna studera likheter och skillnader av den insamlade datan. Denscombe (2000) manar till försiktighet att generalisera resultatet då urvalet i studien till antal varit färre än 30 och menar även att frågan om hur representativt urvalet är bör uppmärksammas. Den låga svarsfrekvensen kan vara beroende på att enkätundersökningar genomförda på Internet ger en avsaknad av incitament (Trots, 2007). Även kan det faktum att enkäten kan ha försvunnit i mängden information och därför inte fått berättigad uppmärksamhet (Ejlertsson, 2014) varit en anledning till den låga svarsfrekvensen. Detta trots att frågan om medverkan i studiens enkätundersökning främst skedde i, för studien relevanta, slutna grupper i Facebook. Av egen erfarenhet är även vårterminen en stressig period för lärare då bland annat nationella prov genomförs samt tid ägnas åt bedömning och betygssättning vilket kan ha varit en anledning till att lärare som fått förfrågan om deltagande i studien valt att avstå. Detta var taget i beaktning vid genomförandet men med den tidsbegränsning som fanns vid genomförandes av studien valdes ändå enkät som undersökningsform. Då bedömningar, attityder, uppfattningar eller upplevelser är det som vanligen efterfrågas i enkäter (Håkansson, 2013) bedömdes ändå enkätstudien kunna svara mot studiens syfte och frågeställningar och fenomenologiska ansats.

Trots att enkäter ger möjlighet till en stor geografisk spridning av undersökningens deltagare (Ejlertsson, 2014) verkar de för studien svarande respondenterna inom ett avgränsat geografiskt område. Detta beror till viss del på att tre av studiens respondenter är lärare som skapats kontakt med genom tidigare verksamhetsförlagda utbildningar (VFU) och därför verkar inom ett visst geografiskt område. Detta gör att resultatet kan ifrågasättas i förhållande till en bild gällande hela Sverige. Vid en studie utan lika snar tidsram hade enkätundersökningen kunnat spridas på ett vis som var mer styrt. Detta med förhoppning om en större geografisk spridning på respondenterna vars svar skulle kunna ge en bredare bild av undervisande lärare i hela Sverige i förhållande till studiens syfte och frågeställningar.

Trots (2007) menar att det faktum då enkätundersökningar görs på Internet finns det risk för oseriösa deltagare vilket kan resultera i falsk data vilket bör tas hänsyn till. Då studiens undersökningenkäter är delade i en för studien relevant svarsgrupp där undervisande lärare som använder sig av IKT i undervisningen är medlemmar i ett slutet forum bör risken till oseriösa deltagare minimerats.

6.2 Resultatdiskussion

Samhället har under de senaste åren digitaliserats på många områden och IKT, IT-verktyg och digitala verktyg har med det vuxit exceptionellt i skolan. Enligt Avdelningen för skolutveckling (2016) är användningen av digitala verktyg förhållandevis låg i svenska skolor, trots att tillgången på teknik är hög. Detta trots att de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning ska användas av skolan enligt Skollagen (2010:800). Även regeringen och Skolverket förespråkar att skolan ska ligga i framkant gällande IT-användandet i undervisningen (Näringsdepartementet, 2011; Skolverket, 2011b). Det låga användandet (Avdelningen för skolutveckling, 2016) kan även begrundas i relation till att behovet av att integrera digitala verktyg i undervisningen finns då delar av det centrala innehållet i svenskämnet ska behandlas (Skolverket, 2011b). Med detta som bakgrund var studiens syfte att undersöka hur lärare beskriver att de använder digitala verktyg i svenskundervisningen samt hur lärarna upplever att elevernas motivation påverkas vid arbete med digitala verktyg i undervisningen.

Genom analys av respondenternas enkäter går det fastställa att lärarna som deltagit i studien kommit en bra bit på väg beträffande att integrera digitala verktyg i svenskundervisningen och att de har funnit många möjligheter med digitala verktyg i undervisningssammanhang. Digitala verktyg arbetas med på flertalet olika vis i respondenternas svenskundervisning och analys av enkätstudien har resulterat i att tjugofem arbetssätt med digitala verktyg har beskrivits av de tio respondenterna. Genom analysen av respondenternas enkätsvar går även tyda att lärarna upplever att elevernas motivation till lärande främst påverkas positivt vid användning av digitala verktyg i svenskundervisningen

Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda sig av modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, skapande och lärande (Skolverket, 2011b). Flera av studiens respondenter beskriver sig använda digitala verktyg just på sätt som leder till att eleverna erhåller denna kompetens. Exempelvis beskrivs att digitala verktyg används till att visa film/klipp/annat från Internet, programmera samt skapa animerad film och bildspel av Gina. I svenskundervisningen används digitala verktyg även då eleverna gör film (Alma, Gina och Emelie), till att kombinera text, bild och ljud (Emelie, Gina och Hedda) till kamratbedömning (Emelie & Hedda) samt som mentometer-funktion (Alma och Emelie).

Europeiska Unionen (2006) redogör för att digital kompetens är en av de nyckelkompetenser som är nödvändig för ett livslångt lärande. Digital kompetens innefattar grundläggande färdigheter i IKT samt användning av informationssamhällets teknik på ett säkert och kritiskt sätt (EU, 2006). Då digitala verktyg används till att låta eleverna blogga, vilket Alma och Cecilia beskriver att de gör inom ramen för svenskundervisningen, skulle den digitala kompetensen kunna utvecklas. Detta genom att eleverna måste lära sig använda digitala verktyg på ett säkert sätt då alla på Internet kan ta del av det publicerade materialet. Detta gäller även då live-sändningar görs på Internet av eleverna vilket Alma och Emelie beskriver att digitala verktyg används till i undervisningen i ämnet svenska.

Att söka information och fakta med hjälp av digitala verktyg beskriver hälften av respondenterna (Alma, Berit, Doris, Emelie & Hedda), att eleverna gör i

svenskundervisningen. Undervisningen ska, i enlighet med det centrala innehållet för årskurs 4-6 i ämnet svenska, behandla informationssökning via sökmotorer på Internet (Skolverket, 2011b). Vidare ska eleverna genom undervisningen i ämnet svenska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa (Skolverket, 2011b). Digitaliseringen har bidragit till att vi idag snabbt kan ta del av oändliga mängder information vilket även gör att vi ständigt behöver värdera och granska den information vi faktiskt tar till oss. Genom att integrera IT då eleverna söker information och fakta i svenskundervisningen och koppla samman denna undervisning med den informationssökning som eleverna gör privat kan lärandet förstärkas på ett långsiktigt sätt. I en rapport från Myndigheten för skolutveckling (2007) redovisas att lärandet utvecklas och förstärks då IT integreras i lärprocessen på sätt som gör lärandet mer långsiktigt.

Digitala verktyg används ofta i undervisningen till att ge feedback på elevernas arbeten beskriver Emelie. Emelie upplever att eleverna blir mer motiverade när de efter att ha tagit del av feedback på sina arbeten kan göra om och justera för att påverka slutresultatet. Detta överensstämmer med Aspelins (2012) påstående att för att främja elevers motivation till lärande krävs kommunikation och kontinuerlig feedback mellan lärare och elev. Även Thomson och Wery (2013) kopplar samman återkoppling från läraren med elevernas motivationsgrad.

Elever upplevs ofta som intresserade av teknik beskriver Hedda. Vidare beskriver Hedda hur uppgifter därför utformas för att möta deras intresse. Digitala verktyg används bland annat till att spela in elevers muntliga presentationer och spela in då eleverna lästränar beskriver Hedda. Enligt Urdan och Schoenfelder (2006) är uppgifter anpassade efter elevernas intresse en faktor som kan förbättra elevernas motivation till lärande. För detta krävs digital kompetens och en förståelse för elevernas sätt att använda sig av IT. Detta är även en viktig aspekt gällande att gränsen till lärande i och utanför skolan ska suddas ut (Olsson, 2009). Att flippa klassrummet, vilket Emelie beskriver att hon gör, och använda digitala verktyg till lärarledda presentationer med hjälp av exempelvis PowerPoint som Berit beskriver sig göra kan även tänkas vara undervisningssätt som utformats för att möta elevernas intresse. Eleverna upplever undervisningen som mer

tilltalande när digitala verktyg används beskriver Hedda. Detta menar Hedda främjar kunskapsutvecklingen och på sikt ökar därmed måluppfyllelsen.

Eleverna ska i svenskundervisningen med hjälp av dator skriva, disponera och redigera texter (Skolverket, 2011b). Just arbete med texter är det flest respondenter (Adam, Alma, Berit, Doris, Emelie, Frida & Hedda) beskriver att de använder digitala verktyg till i undervisningen i ämnet svenska. Även genom att samarbeta/arbete gemensamt i ett dokument som Alma, Gina och Hedda beskriver sig göra, får eleverna möjlighet att skriva, disponera och redigera texter. Elever motiveras att göra om och ändra i texter då bearbetningen blir lätt med hjälp av datorn beskriver Hedda. Upplever eleverna att arbetsprocessens resultat har en mottagare bidrar även detta till att elevernas motivation ökar (Åkerlund, 2013).

De flesta eleverna blir mer motiverade vid användning av digitala verktyg i undervisningen upplever Berit. Dock redogör Berit vidare för att det är viktigt att lära eleverna att de digitala verktygen endast är ett hjälpmedel lika väl som en penna. Digitaliseringen förutsätter utbildning för att inte skapa ett stort utanförskap. IT-baserade verktyg har en viktig roll både i samhället och skolan. Därför är kunskap kring hur de digitala verktygen används viktigt i sig och är innefattad i den digitala kompetens som krävs för ett livslångt lärande (EU, 2006).

Upplevelsen av att elevernas motivation till lärande påverkas negativt beskrivs av Adam förefalla då digitala verktyg används som särskilt stöd för elever i svenskundervisningen. Vidare menar Adam att det främst beror på att de elever som använder sig av digitala verktyg känner sig utpekade. För att motverka elevernas känsla av att vara utpekad är klimatet i klassrummet av betydelse. Urdan och Schoenfelder (2006) menar att ett klimat för effektivt lärande skapas genom förtroendefulla och personliga relationer mellan lärare och elever.

Genom analys av studiens insamlade material har konstateras att digitala verktyg även används i svenskundervisningen för mer praktiska uppgifter. Digitala verktyg används då till att dela och kommentera bedömningar samt till att följa kunskapsbedömningar beskriver Cecilia. Att digitala verktyg även används till att skapa och dela uppgifter och

dokument beskriver både Cecilia och Gina. Vidare beskrivs även kartläggning av den respondent som själv valt att vara anonym i studien. Av egna erfarenheter från tidigare VFUer och vikariat i skolan använder sig många skolor av olika webbaserade plattformar för planering, dokumentation och dialog med hemmen. Detta gör att mycket av lärares praktiska arbete nu måste ske med hjälp av digitala verktyg.

Vidare går begrundna hur det kommer sig att inte fler arbetssätt med digitala verktyg i undervisningen beskrivs av enkätstudiens svarande lärare. Alla studiens respondenter använder sig av digitala verktyg i svenskundervisningen varje dag vilket kan tyckas resultera i fler arbetssätt. En anledning kan vara det behov av kompetensutveckling inom både grundläggande datorkunskap samt hur IT kan användas som pedagogiskt redskap som Skolverket (2013a) och OECD (2015) rapporterar om. En annan möjlig orsak kan vara brist av tid för planering. Av egna erfarenheter från tidigare VFUer och vikariat upplevs tid avsatt för planering ibland istället får ägnas åt exempelvis administrativt och praktiskt kringarbete samt kontakter med vårdnadshavare. Ifall lärare istället skulle samplanera skulle kanske fler lärare i större utsträckning använda sig av digitala verktyg i undervisningen då det är av fördel och effektivt för kollegor att ta hjälp av och inspirera varandra enligt Perselli (2014).

6.3 Studiens bidrag samt förslag på vidare forskningsfrågor

Då denna studie är begränsad, med hänsyn till studiens kriterier för inklusion och studiens utfall, går det inte att dra några generella slutsatser kring resultatet. Studien är ändå relevant då användningen av digitala verktyg ges allt mer plats i dagens skola. Detta är ett litet bidrag för att belysa hur lärare beskriver sig använda digitala verktyg i svenskundervisningen. Studien bidrar även till att belysa vad lärarna har för upplevelser kring hur elevernas motivation till lärande påverkas vid användning av digitala verktyg i svenskundervisningen.

Via analys av respondenternas utsagor kan tendenser till en ökad måluppfyllelse vid användning av digitala verktyg i svenskundervisningen skönjas. Samtidigt redogörs i en rapport från OECD (2015) för samband mellan hög IT-användning i skolan och hemmen och låga prestationer på PISA-provet. Genom att ställa dessa teser mot varandra uppstår

mitt intresse för hur integrationen av digitala verktyg i svenskundervisningen påverkar elevernas studieresultat i förhållande till kunskapskraven. Studier då detta undersöks skulle bidra till mer kunskap om integrationen av digitala verktyg i svenskundervisningen påverkar elevernas studieresultat i förhållande till kunskapskraven och därmed bidra till en klarare bild ifall så är fallet.

7 Referenser

Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder I samhällsvetenskap. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok I kvalitativa metoder* (s. 8-16). Stocholm: Liber AB.

Aspelin, J. (2012). How do relationships influence student achievement? Understanding student performance from general, social psychological standpoint. *International Studies in Sociology of Education*, 22(1), 41-56. doi:10.1080/09620214.2012.680327

Avdelningen för skolutveckling. (2016). *Nationella strategier för skolans digitalisering*. Hämtad 20 maj, 2016, från <http://www.skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande/itiskolan/nationell-strategi>

Bjurwill, C. (1995). *Fenomenologi*. Lund: Studentlitteratur.

Björling, S. (2012, 13 mars). Datorerna får svenska barn att läsa allt sämre. *DN.se*. Hämtad från <http://www.dn.se/kultur-noje/datorerna-far-svenska-barn-att-lasa-allt-samre/>

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2. uppl.) Malmö: Liber.

Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. : Lund: Studentlitteratur AB.

Derrida, J. (1991). *Husserl och geometrins ursprung*. Stockholm: Thales.

Diaz, P. (2012). *Webben i undervisningen: Digitala verktyg och sociala medier för lärande*. Lund: Studentlitteratur AB.

Egidius, H. (u.å.) Fenomenologi. I *Natur och kulturs psykologilexikon*. Hämtad den 20 maj, 2017, från <http://www.psykologiguident.se/psykologilexikon/?Lookup=fenomenologi>

Ejlertsson, G. (2014) *Enkäten i praktiken: En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Europeiska Unionen (2006). *Nyckelkompetenser för livslångt lärande*. Hämtad den 16 maj, 2017, från http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_sv.htm

Gustafsson, B., Hermerén, G., & Petterson, B. (2011). *God Forsknings sed*. Vetenskapsrådets expertgrupp för etik. Hämtad från <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forsknings-sed/>

Hagevi, M. & Viscovi D. (2016). *Enkäter: Att formulera frågor och svar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Husserl, E. (1995). *Fenomenologins idé*. (2. uppl.) Göteborg: Daidalos.

Hylén, J. (2011). *Digitaliseringen av skolan*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur AB.

Håkansson, J. (2013). *Systematiskt kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem: strategier och metoder* (1. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Jedekog, G. (2005). *Ch@nging school: Implementation of ICT in Swedish School, Campaigns and Experiences 1984-2004*. Uppsala: Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet.

Lindgren, G. (1994). Fenomenologin i praktiken. I B. Starrin & P.-G. Svensson (Red.), *Kvalitativ metod och vetenskapsteori* (s. 91-110). Lund: Studentlitteratur.

Livingstone, S. (2012). Critical reflections on the benefits of ICT in education. *Oxford Review of Education*, 38(1), 9-24.

Mowat, J. G. (2010). 'He comes to talk to me about things': supporting pupils experiencing social and emotional behavioural difficulties - a focus upon interpersonal relationships. *Pastoral Care in Education*, 28, 163-180. doi: 10.1080/02643944.2010.504218

Myndigheten för skolutveckling (2007). *Effektivt användande av IT i skolan: analys av internationell forskning*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Nylén, U. (2005). *Att presentera kvalitativ data*. Malmö: Liber AB.

Näringsdepartementet. (2011). *It i människans tjänst: En digital agenda för Sverige*. Stockholm: Näringsdepartementet.

OECD. (2015). *Students, Computers and Learning: Making the Connection*. PISA OECD Publishing. doi: 0.1787/9789264239555-en

Olsson, L. (2009). Digitala lärresor i en målstyrd skola. I Skolverket/Göteborgs universitet. *Digitala lärresor i en målstyrd skola* (s. 5 – 8). Stockholm: Skolverket/Göteborgs universitet.

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Pramling Samuelsson, I., & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori*. (1. uppl.). Stockholm: Liber.

Perselli, A.-K. (2014). *Från datasal till en-till-en: En studie av lärarens erfarenheter av digitala resurser i undervisningen*. (Doktorsavhandling, Mittuniversitetet, Avdelningen för utbildningsvetenskap).

Repstad, P. (2007). *Närhet och distans: kvalitativa metoder i samhällskunskap* (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.

Skimutis, S. (2009). Begreppet digital kompetens. I Skolverket/Göteborgs universitet. *Digitala lärresurser i en målstyrd skola* (s. 37 – 41). Stockholm: Skolverket/Göteborgs universitet.

Skolverket. (2011a). *Kommentarmaterial till kursplanen i svenska*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2011b). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lgr 11*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2013). *It-användning och it-kompetens i skolan*. (Rapport nr. 386). Hämtad från https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3005.pdf%3Fk%3D3005

Statens beredning för medicinsk utvärdering. (2014). *Utvärdering av metoder i hälso- och sjukvården: en handbok* (2. uppl.). Stockholm: Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU).

Stensmo, C. (2002). *Vetenskapsteori och metod för lärare: en introduktion*. (1. uppl.). Uppsala: Kunskapsföretaget.

Stukat, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Sverige. (2010). *Skollagen (2010:800): med Lagen om införande av skollagen (2010:801)*. Stockholm: Norstedts juridik.

Söderlund, A. (2000). *Det långa mötet IT och skolan: Om spridningen och anammande av IT i den svenska skolan*. (Doktorsavhandling, Luleå tekniska universitet, Institutionen för lärarutbildningen).

Thomson, M. M. & Wery, J. (2013). Motivational strategies to enhance effective learning in teaching struggling students. *Support for Learning*, 28(3), 103-108. doi:10.1111/1467-9604.12027

Trost, J. (2007). *Enkätboken*. (3. Uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.

Urdu, T. & Schoenfelder, E. (2006). Classroom effects on student motivation: Goal structures, social relationships, and competence beliefs. *Journal of School Psychology*, 44(5), 331-349.

Åkerlund, D. (2013). *Elever syns på nätet: multimodala texter och autentiska mottagare*. Åbo: Åbo Akademis förlag.

Bilaga 1

Brev till dig som vill delta i min studie!

Användning av IKT-verktyg i svenskundervisning

Tack för att du vill medverka i denna enkätundersökning. Jag läser min sista termin på grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6 på Jönköping University och skriver nu mitt examensarbete II. Resultatet av enkätundersökningen kommer vara till grund för examensarbetet och alla uppgifter kommer behandlas utifrån de fyra forskningsetiska principerna informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vissa frågor i enkäten är utformade så att öppna svar krävs. Har du frågor eller funderingar får du gärna höra av dig till mig!

Tack så mycket för din hjälp!

Amanda Zaar

Email: xxxxxxxxxxxx

Namn:
Skola:
Undervisar i årskurs:

A. Hur ofta använder du dig av digitala verktyg i din undervisning?

Varje lektion Varje dag En gång i veckan Mer sällan

B. Har varje elev tillgång till en egen dator/surfplatta på skolan där du arbetar?

Ja Nej

1. Hur använder du dig av digitala verktyg i din svenskundervisning?

2. Hur låter du eleverna arbeta med digitala verktyg i din svenskundervisning?

3. Upplever du eleverna mer eller mindre motiverade till lärande då undervisningen/arbetet sker med hjälp av digitala verktyg? Hur och varför upplever du detta?

4. Hur använder du dig av digitala verktyg i ditt för och efterarbete? (Planering, dokumentation och utvärdering)

Tack för ditt svar!

Bilaga 2

Utdrag av enkätsammanställning

1. Hur använder du dig av digitala verktyg i din svenskundervisning? (6 svar)

Barn med skrivsvårigheter, svårt med svenska språket skriver på ipads för att kunna skriva snabbt och rätt.

Jag använder mig av Office 365 där jag skapar alla de uppgifter eleverna ska göra. Jag delar dokument med dem och de lämnar in sina dokument där. Jag har skapat och delat varsin mapp till eleverna där jag samlar deras inlämnade och bedömda dokument så att de kan komma åt dem närsomhelst. Från och med hösten kommer vi att ha en ny lärplattform och då kommer eleverna att få lämna in alla sina dokument där istället. I vår nuvarande lärplattform har jag ett rum där jag samlar all information eleverna (och deras vårdnadshavare) behöver. Där har jag också en blogg för varje ämne med information om vad som händer varje vecka. På det sättet kan man hänga med även om man är sjuk till exempel. I lärplattformen kan de också följa sina kunskaper efter jag har gjort bedömningar. Då går de in på sidan där de hittar sin utveckling och där hittar de läroplanens kunskapskrav och ser både markerat var de befinner sig; E-, C- eller A-nivå, samt kommentarer om de olika bedömningar jag har gjort.

Ngn gång/ vecka

Kartlägger eleverna

Arbeta med texter, söka information, visa film, klipp och annat från nätet

Genomgångar, ordbehandling, sökning, blogga, göra film, livesändning, samarbete, mentometer

Bilaga 3

Tabell 2 - Beskrivningar av lärarna hur de använder digitala verktyg i svenskundervisningen.

Hur beskriver lärarna att de använder digitala verktyg i svenskundervisningen?	
<i>Lärarna beskriver att de använder digitala verktyg i undervisningen genom att...</i>	<i>Svarande lärare</i>
delat uppgifter/dokument	Cecilia, Gina
skapa uppgifter	Cecilia, Gina
delat bedömningar	Cecilia
följa kunskapsbedömningar	Cecilia
ge feedback på arbeten	Emelie, Hedda
kommentera bedömningar	Cecilia
kartlägga eleverna	Anonym
arbeta med texter	Adam, Alma, Berit, Doris, Emelie, Frida, Hedda
söka information/fakta	Alma, Berit, Doris, Emelie, Hedda
visa film/klipp/annat från nätet	Gina
blogga	Alma, Cecilia
göra film	Alma, Gina, Emelie
göra live-sändningar på internet	Alma, Emelie
samarbeta/arbota gemensamt i exempelvis ett dokument lärare-elev/lärare-klass	Alma, Gina, Hedda
ha som mentometer-funktion	Alma, Emelie
flippa klassrummet	Emelie
ha lärarledda presentationer - powerpoint el. liknande	Berit
kamratbedöma	Emelie, Hedda
ha som särskilt stöd – AppWriter, inläsningstjänst, SpellRight, StavaRex, Talsyntes	Gina, Hedda
skapa bildspel	Gina
skapa animerad film	Gina
kombinera text, bild och ljud	Emelie, Gina, Hedda
spela in ljud vid lästräning	Hedda
spela in muntliga presentationer	Hedda
programmera	Gina